

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВСП «ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»

[Handwritten signature]

Олена ГРИБАНОВА

«17» вересня 2025

**Основи бухгалтерського
та фінансового обліку**
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки фахових молодших бакалаврів
галузі знань: 07 управління та адміністрування
спеціальності: 072 фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок
освітньо-професійної програми: фінанси і кредит

Укладач: Тетяна МЕЛІХОВА, Євгеній МЕЛІХОВ

Обговорено та ухвалено
на засіданні циклової комісії
економічних дисциплін та менеджменту
Протокол № 1 від «28» серпня 2025 *

Голова ЦК

[Handwritten signature]

Ірина МОРДВІНОВА

(підпис)

(ім'я, прізвище)

Ухвалено Методичною радою коледжу

Протокол № 1 від «17» вересня 2025
Заступник директора з НМР

[Handwritten signature]

Альона ХОДАКОВСЬКА

(підпис)

2025 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо- професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 07 управління та адміністрування	Нормативна	
Розділів – 1	Спеціальність: 072 фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок	Рік підготовки: 2	
Загальна кількість годин – 90		3-й сем	
		Лекції	
Тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття освіти: – 2 год.	Освітньо-професійна програма: фінанси і кредит	14 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
	Лабораторні		
	Самостійна робота		
	60 год.		
	Вид контролю:		
		залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи бухгалтерського та фінансового обліку» є формування базових знань і практичних навичок з ведення бухгалтерського та фінансового обліку, а також складання фінансової звітності.

Основними завданнями вивчення дисципліни є: засвоєння знань щодо основ ведення бухгалтерського обліку через дослідження його предмета та метода; формування навичок з ведення бухгалтерського обліку, отримання вмінь проводити балансове узагальнення, використовувати подвійний запис під час складання кореспонденції рахунків; вивчення основ фінансового обліку необоротних та оборотних активів, власного капіталу, зобов'язань, доходів, витрат, фінансових результатів для формування практичних навичок ведення їх обліку та складання фінансової звітності.

У разі успішного завершення курсу здобувач освіти набуває **програмні компетентності**:

ЗК 03. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 05. Знання й розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 06. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 09. Здатність працювати самостійно і в команді, налагоджувати комунікаційні зв'язки та міжособистісні взаємодії під час вирішення поставлених завдань.

СК 02. Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами законодавства.

СК 05. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку.

СК 06. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.

СК 14. Здатність до розуміння чинної системи оподаткування в Україні, особливостей податкової політики; особливостей сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів юридичними й фізичними особами до бюджетів згідно з Податковим кодексом України.

Програмні результати навчання, які досягаються за допомогою вивчення дисципліни:

РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності.

РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.

РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.

РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.

РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.

РН 15. Демонструвати навички самостійної роботи та роботи в команді, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Міждисциплінарні зв'язки. Отриманні знання та практичні навички є основою для формування подальших компетентностей за фахом при вивченні дисципліни «Бухгалтерський облік і звітність у комерційних банках» та «Виробнича практика».

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Основи бухгалтерського та фінансового обліку необоротних та оборотних активів

Тема 1. Господарський облік, предмет і метод бухгалтерського обліку

Характеристика господарського обліку. Види бухгалтерського обліку. Облікові вимірники. Нормативно-правового регулювання бухгалтерського обліку. Функції бухгалтерського обліку, завдання та вимоги. Місце бухгалтерського обліку у системі економічних наук.

Предмет бухгалтерського обліку, його об'єкти та суб'єкти. Метод бухгалтерського обліку: поняття, сутність, елементи. Взаємозв'язок між предметом і методом бухгалтерського обліку. Господарські засоби, джерела господарських засобів.

Тема 2. Балансове узагальнення, рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис

Суть, поняття бухгалтерського балансу. Структура й основи побудови бухгалтерського балансу. Типи господарських операцій та їх вплив на зміни в балансі.

Побудова бухгалтерських рахунків. Класифікація бухгалтерських рахунків. План рахунків бухгалтерського обліку. Сутність подвійного запису як елементу методу бухгалтерського обліку.

Тема 3. Основи обліку необоротних активів

Загальні положення НП(С)БО 7 «Основні засоби». Визнання, класифікація та види оцінок основних засобів. Облік придбання та первісна оцінка основних засобів. Витрати, пов'язані з експлуатацією основних засобів. Переоцінка основних засобів. Амортизація основних засобів. Облік вибуття основних засобів. Узагальнення інформації про операції з основними засобами у регістрах обліку.

Загальні положення НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи». Визнання та оцінка нематеріальних активів. Синтетичний облік нематеріальних активів. Типові форми первинного обліку об'єктів права інтелектуальної власності.

Тема 4. Основи обліку запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства

Загальні положення НП(С)БО 9 «Запаси». Облік надходження запасів. Облік вибуття запасів. Відображення запасів у звітності та їх переоцінка. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів. Облік витрат виробництва. Облік готової продукції. Облік палива. Узагальнення інформації про запаси в регістрах бухгалтерського обліку.

Теоретичні основи обліку касових операцій. Облік грошових коштів у касі. Облік грошових коштів на рахунках в банках.

Загальні положення НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість». Визнання та первісна оцінка дебіторської заборгованості. Класифікація дебіторської заборгованості. Облік дебіторської заборгованості. Списання дебіторської заборгованості. Узагальнення інформації про дебіторську заборгованість в регістрах бухгалтерського обліку.

Загальні положення НП(С)БО 12 «Фінансові інвестиції», класифікація фінансових інвестицій. Відображення фінансових інвестицій у балансі та на рахунках бухгалтерського обліку. Первісна оцінка фінансових інвестицій.

Оцінка фінансових інвестицій на дату балансу. Поняття витрат майбутніх періодів. Облік витрат майбутніх періодів.

Розділ 2. Основи фінансового обліку власного капіталу, зобов'язань та фінансової звітності

Тема 5. Основи обліку власного капіталу та зобов'язань

Визначення власного капіталу, елементи власного капіталу. Характеристика рахунків обліку власного капіталу. Облік формування та зміни статутного капіталу. Облік капіталу у дооцінках. Облік додаткового капіталу. Облік резервного капіталу. Оцінка елементів власного капіталу. Облік використання прибутку.

Основні вимоги НП(С)БО 11 «Зобов'язання». Класифікація короткострокових зобов'язань. Облік короткострокових кредитів банків. Облік поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями. Облік короткострокових векселів виданих. Облік кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги. Облік розрахунків за іншими операціями.

Облік довгострокових кредитів банків. Облік інших довгострокових фінансових зобов'язань. Облік довгострокових векселів виданих. Облік довгострокових облігацій. Облік інших довгострокових зобов'язань.

Законодавчо-нормативна база обліку оплати праці. Заробітна плата: поняття, форми та системи оплати праці. Визначення системи оплати праці суб'єктів господарювання. Нарахування на заробітну плату та утримання із заробітної плати. Єдиний соціальний внесок. Податкова соціальна пільга. Податок на доходи фізичних осіб. Військовий збір. Оплата відпусток. Допомога з тимчасової непрацездатності. Синтетичний облік заробітної плати.

Загальні положення про податки та обов'язкові платежі. Характеристика рахунків з обліку розрахунків з бюджетом податками та обов'язковими платежами. Облік податку на прибуток. Облік податку на додану вартість.

Поняття доходів майбутніх періодів. Синтетичний та аналітичний облік доходів майбутніх періодів.

Тема 6. Основи обліку доходів, витрат та фінансових результатів

Загальні принципи обліку доходів і витрат. Визнання та облік доходів та витрат. Облік доходів (виручки) та витрат від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг). Облік інших операційних доходів і інших витрат операційної діяльності. Облік адміністративних витрат. Облік витрат на збут. Облік доходів і витрат від фінансової діяльності. Облік інших доходів і витрат.

Характеристика рахунку обліку фінансових результатів. Облік фінансових результатів від операційної діяльності. Облік фінансових результатів від фінансової діяльності. Облік фінансових результатів від іншої діяльності. Облік визначення фінансового результату.

Тема 7. Основи фінансової звітності

Загальні положення про фінансову звітність. Методика складання форм фінансової звітності. Баланс (Звіт про фінансовий стан). Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід). Звіт про рух грошових коштів. Звіт про власний капітал. Примітки до фінансової звітності.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		с/п	лаб.	сам.роб. інд.завд.	
1	2	3	4	5	6
Розділ 1. Основи бухгалтерського та фінансового обліку необоротних та оборотних активів					
Тема 1. Господарський облік, предмет і метод бухгалтерського обліку	12	2	2		8
Тема 2. Балансове узагальнення, рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	12	2	2		8
Тема 3. Основи обліку необоротних активів	12	2	2		8
Тема 4. Основи обліку запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства	12	2	2		8
Разом за розділом 1	48	8	8		32
Розділ 2. Основи фінансового обліку власного капіталу, зобов'язань та фінансової звітності					
Тема 5. Основи обліку власного капіталу та зобов'язань	12	2	2		8
Тема 6. Основи обліку доходів, витрат та фінансових результатів	12	2	2		8
Тема 7. Основи фінансової звітності	18	2	4		12
Разом за розділом 2	42	6	8		28
Усього годин	90	14	16		60

4. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Господарський облік, предмет і метод бухгалтерського обліку	2
2	Балансове узагальнення, рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	2
3	Основи обліку необоротних активів	2
4	Основи обліку запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства	2
5	Основи обліку власного капіталу та зобов'язань	2
6	Основи обліку доходів, витрат та фінансових результатів	2
7	Основи фінансової звітності	2
Разом		14

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Господарський облік, предмет і метод бухгалтерського обліку	2
2	Балансове узагальнення, рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	2
3	Основи обліку необоротних активів	2
4	Основи обліку запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства	2
5	Основи обліку власного капіталу та зобов'язань	2
6	Основи обліку доходів, витрат та фінансових результатів	2
7	Основи фінансової звітності	4
Разом		16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Господарський облік, предмет і метод бухгалтерського обліку	8
2	Балансове узагальнення, рахунки бухгалтерського обліку та подвійний запис	8
3	Основи обліку необоротних активів	8
4	Основи обліку запасів, грошових коштів та дебіторської заборгованості підприємства	8
5	Основи обліку власного капіталу та зобов'язань	8
6	Основи обліку доходів, витрат та фінансових результатів	8
7	Основи фінансової звітності	12
Разом		60

Індивідуальне завдання

Виконання наскрізної задачі, складові якої імітують господарську діяльність та відповідно її відображення в обліку та фінансової звітності.

НЕФОРМАЛЬНА /ІНФОРМАЛЬНА ОСВІТА

1. Пропонується пройти навчання з курсу Бухгалтерський облік на платформі Prometheus за посиланням https://apps.prometheus.org.ua/learning/course/course-v1:EY+ACC102+2017_T1/home та отримати сертифікат з проходження навчання.

2. Написання та друк тез доповідей на Всеукраїнську або Міжнародну науково-практичні конференції за тематикою курсу на 1-2 сторінки за структурою: вступ, результати дослідження, висновки, список використаної літератури.

7. Види контролю і система накопичення балів

Поточний контроль знань		Самостійна робота інд. завд.	Залік/ Екза мен	Сума
Атестація № 1 (30 балів)	Атестація № 2 (30 балів)			
Розділ 1	Розділ 2			
30	30	20	20	100

Студентам бали виставляються за засвоєння певного обсягу теоретичного матеріалу (знання) – від 1 до 5 балів, а також за виконані практичні та домашні завдання – від 2 до 5 балів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

<i>12-бальна шкала</i>	<i>30-бальна шкала</i>	<i>100-бальна шкала</i>	<i>Шкала ECTS</i>	<i>4-бальна шкала</i>	<i>Національна шкала екзамен/залік*</i>
1	0-3	0-34	FX	2	Незадовільно
2	4-6	35-49			
3	7-9	50-59	F	3	Задовільно
4	10-12	60-64	E		
5	13-15	65-69			
6	16-18	70-74	D	4	Добре
7	19-21	75-79	C		
8	22-24	80-84			
9	25-27	85-89	B	5	Відмінно
10	28	90-93	A		
11	29	94-97			
12	30	98-100			

*Оцінювання заліку: зараховано/незараховано

8. Рекомендована література

Законодавчі та нормативні акти:

1. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Мін-ва фінансів України від 30.11.99 р. №291 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Про затвердження НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ Мінфіну від 07.02.2013 р. № 73 (зі змін. та допов.)). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/Laws/show/996-14>

5. Про затвердження НП(С)БО 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах» : наказ Мінфіну від 28.05.99 р. № 137 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

6. Про затвердження НП(С)БО 7 «Основні засоби» : наказ Мінфіну від 27.04.2000 р. № 92 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

7. Про затвердження НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи» : наказ Мінфіну від 18.10.99 р. № 242 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

8. Про затвердження НП(С)БО 9 «Запаси» : наказ Мінфіну від 20.10.99 р. № 246 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

9. Про затвердження НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» : наказ Мінфіну від 08.10.99 р. № 237 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

10. Про затвердження НП(С)БО 11 «Зобов'язання» : наказ Мінфіну від 31.01.2000 р. № 20 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

11. Про затвердження НП(С)БО 15 «Дохід» : наказ Мінфіну від 29.11.99 р. № 290 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

12. Про затвердження НП(С)БО 16 «Витрати» : наказ Мінфіну від 31.12.99 р. № 318 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

13. Про затвердження НП(С)БО 26 «Виплати працівникам» : наказ Мінфіну від 28.10.2003 р. № 601 (зі змін. та допов.). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Основна література:

1. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Подмешальська Ю. В., Чакалова Н. С. Теорія бухгалтерського обліку : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2022. 516 с.

2. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Мусійченко О.Г. Фінансовий облік I : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 342 с.

3. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Кутчак Ю. М. Фінансовий облік II : навчальний посібник. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 370 с.

Додаткова література:

1. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Теорія і методика документування в обліку та аудиті. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2020. 400 с.

2. Макаренко А. П., Меліхова Т. О., Чакалова Н. С. Організація бухгалтерського процесу на підприємстві. Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2021. 200 с.

3. Синиця Ю. С. Облік за НП(С)БО : навч. посіб. для здобувачів ступеня вищ. освіти бакалавра спец. «Облік і оподаткування» освіт.-проф. програми «Оподаткування, облік, контроль в управлінні підприємством». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2024. 182 с.

4. Меліхова Т. О., Гавриленко Ф. О. Удосконалення документування обліку розрахунків з покупцями та замовниками з метою зміцнення інформаційної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 24–32.

5. Меліхова Т. О., Градобік А. О. Удосконалення документування обліку та аудиту запасів на підприємстві. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=8331> (дата звернення: 18.11.2022).

6. Меліхова Т. О., Лисяк О. В. Удосконалення документування обліку та аудиту заробітної плати в управлінні підприємством. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 43–50.

7. Меліхова Т. О., Феофанов Л. К., Рябчук О. О. Удосконалення фінансового обліку та аудиту заробітної плати для підвищення ефективності управління підприємством. *Економіка та держава*. 2021. № 10. С. 86–92.

8. Меліхова Т. О., Шарко Д. М. Удосконалення обліку і аудиту розрахунків з покупцями на підприємстві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2020. № 21-22. С. 30–36.

9. Меліхова Т. О., Шишига М. П. Удосконалення обліку і аудиту адміністративних витрат підприємства. *Економіка та держава*. 2020. № 11. С. 28–34.

Інформаційні ресурси

1. В системі ЕЗН Moodle ЕПФК ЗНУ – курс «Основи бухгалтерського та фінансового обліку». URL: <https://epkmoodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1317>

2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>

3. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL:

<https://tax.gov.ua/>

4. Сайт «Бухгалтер 911». URL: <https://buhgalter911.com.ua>
5. Сайт «Бухгалтерія». URL: <http://www.buhgalteria.com.ua>
6. Сайт «Все про бухгалтерський облік». URL: <https://gazeta.vobu.ua/>
7. Сайт «Податки та бухгалтерський облік». URL: <https://i.factor.ua>

